

# Temps extrem

MIQUEL RIERA

● Jordi Mazon Bueso, físic i doctor en ciències físiques per la Universitat Politècnica de Catalunya i president de l'Associació Catalana de Meteorologia (ACM), i Marcel Costa Vila, biòleg, professor i membre també de l'ACM, són els autors de *Meteorologia extrema* (Orígens-Albertí Editor), un llibre en el qual es repassen, de manera molt didàctica 150 anys de riudes, nevades, aiguats, sequeres i tempestes a Catalunya.

A partir de testimonis de premsa i d'altres mitjans de comunicació i de publicacions científiques, Mazon i Costa repassen una quinzena d'episodis de temps extrem a Catalunya entre els quals en destaquen alguns dels més dramàtics –per les pèrdues de vides humanes i les destrosses materials que van ocasionar– dels que s'han viscut en molts anys. Entre aquests hi ha els dos grans aiguats del segle XX, el con-

El llibre '*Meteorologia extrema*' repassa 150 anys de nevades, aiguats, sequeres i tempestes

## Un viatge apassionant

“Quan veiem un llibre que parla d'extrems, als qui gaudim amb la meteorologia ens cau la bava”, escriu el meteoròleg Francesc Mauri, que descriu el volum de Mazon i Costa com un “viatge apassionant”.

gut com el de Sant Lluç, que va afectar les comarques gironines i la Catalunya Nord l'octubre del 1940, i les grans inundacions del Vallès del setembre del 1962, amb centenars de morts en ciutats com Terrassa.

El llibre s'obre amb el que els autors batregen com “un aiguat de conte”, el que va passar el 15 d'agost del 1862, que va afectar Barcelona i del qual fou testimoni el conegut escriptor danès Hans Christian Andersen, que al seu diari va descriure el que va veure des del seu hotel a la Rambla, convertida en “un riu que s'emportava tot el que trobava al seu pas”.

Els dos autors se centren també a recordar la gran nevada del Nadal del 1962, que va deixar gruixos de rècord en zones baixes que encara no s'han superat, però també en episodis més recents, com el llarg i calorós estiu del 2003, la greu contaminació del febrer del 2011 o la gran sequera del 2008, que “es va acabar” amb la “intercessió divina de la Verge de Montserrat”.

BARCELONA  
1862

## Un riu a la Rambla

Després d'un estiu força sec, el mes de setembre de 1862 va començar amb nombroses tempestes i aiguats. Els dies 11 i 12 en va caure un d'important al Maresme, però la nit del 14 al 15 el diluvi va caure sobre Barcelona, amb més de 100 litres per metre quadrat en poques hores. El fet que pocs anys abans s'haguessin començat a desmuntar les muralles, que fins llavors aturaven les inundacions, va ser clau perquè l'aigua tingués més via lliure.

285,6 mil·límetres al setembre  
El segon més plujós de la història



Un gravat de l'època mostra la virulència de la inundació barcelonina.



Aigua de mar glaçada davant l'Hostal Empúries. ARXIU MUNICIPAL DE L'ESCALA

## L'any que es van glaçar les oliveres

● L'onada de fred del 1956, recordat per molts com l'any en què es van glaçar les oliveres –un arbre molt resistent al fred–, reuneix totes les característiques necessàries per ser qualificada d'històrica. Tant els valors extrems de temperatura assolits com la gran extensió de l'àrea afectada, així com les se-

### EMPÚRIES. FEBRER DE 1956

#### Tres setmanes de molta fred

Amb alts i baixos, la siberiana va persistir durant molts dies -17.0 C°

Temperatura enregistrada a l'observatori del Turó de l'Home. A la Molina es va arribar als 22 sota zero i a Barcelona, als -10 C°

ves conseqüències econòmiques i especialment socials, fan de la siberiana del 1956 l'onada de fred més destacable del segle XX, escriuen els autors, que destaquen especialment la llarga durada d'aquesta, així com el fet que fos seca, amb poques precipitacions, la qual cosa va afectar més els conreus.



### METEOROLOGIA EXTREMA

Marcel Costa i Jordi Mazon

Editorial: Orígens  
Albertí Editor

Pàgines: 224

Preu: 19.00 €



L'onada de fred siberiana del mes de febrer del 1956 va persistir durant tres setmanes i és la més potent que es recorda

GIRONA 18-10-1940



## L'aiguat de Sant Lluç

L'octubre de 1940 es van produir uns aiguats que van afectar la Catalunya Nord i les comarques del nord-est del Principat, els pitjors de tot el segle XX CRDI / FOTO LUX

870 l/m<sup>2</sup>- Es van enregistrar a Camprodon durant tot l'episodi

MONTSERRAT 10-6-2000



## Inundacions a Montserrat

La matinada del 10 de juny del 2000, una línia de tempestes va escombrar el litoral central del Principat. A Montserrat van provocar nombroses destrosses, però també van afectar especialment el Baix Llobregat. EFE

Pont d'Esparreguera Un tram de l'N-II es va desplomar i van perdre la vida dos germans.

PIC DE BALANDRAU (RIPOLLÈS) 30-12-2000



## Tragèdia pel torb al Balandrau

El torb és un vent sobtat i intens, que aixeca la neu i redueix molt la visibilitat. El 30 de desembre del 2000, una borrasca va provocar un fort torb, provocant 12 víctimes mortals arreu del Pirineu, set d'elles al Balandrau. EFE

Set excursionistes Són dels que van perdre la vida prop del Balandrau aquell fatidic dia

TERRASSA 25-9-1962



## Quan al Vallès va caure el cel

La nit del 25 de setembre de 1962, el que inicialment semblava una de les característiques tempestes de tardor va convertir-se en gran desastre natural a tot el Vallès, amb grans destrosses i desenes de víctimes. ARXIU DE TERRASSA

700 morts i 400 desapareguts S'estima que va ser el nombre de víctimes de l'aiguat.

BADALONA 25-12-1962



## La gran nevada

La del dia de Nadal del 1962 és la gran nevada que tots els barcelonins recorden, però la neu va arribar també amb força a molts altres punts de Catalunya, com Badalona, a la foto. Aquell Nadal es va produir la difícil conjunció d'aire fred i d'aire humit que, com va passar també l'any 2010, provoca les grans nevades a cotes baixes al Principat. ARXIU DE BADALONA / JOSEP CORTINAS

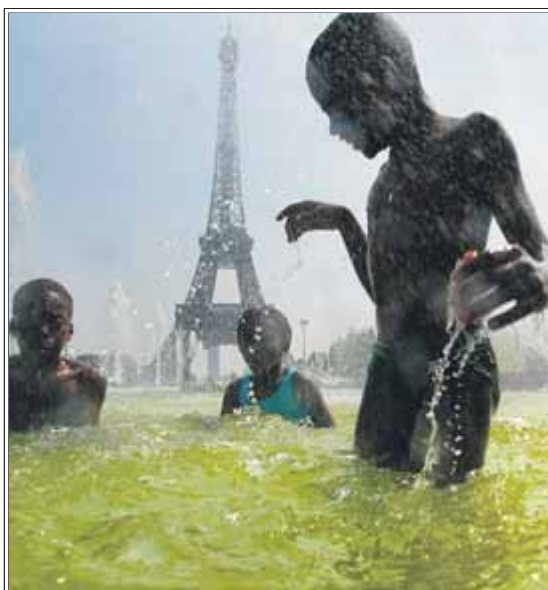
Alguns gruixos d'aquell dia 100 cm (Martorelles), 92 cm (Sabadell), 50 cm (Mataró i Barcelona).

PARÍS 7-8-2003

## El llarg i calorós estiu del 2003

Les onades de calor són un fenomen meteorològic propi del clima mediterrani, però la de l'estiu del 2003 va causar estralls per la seva persistència i intensitat, ja que es va allargar des del juny fins a finals d'agost. Va afectar Catalunya però també bona part d'Europa, amb nombroses víctimes. EFE

Tortosa 32 dies de calor per sobre la mitjana es van enregistrar



SANT BOI DE LLOBREGAT 24-1-2009



## Ventada fatal

L'any 2009, una ciclogènesi explosiva va provocar un temporal de vent intens en zones poc ventoses. Vuit persones van morir, entre elles quatre nens en caure un pavelló esportiu a Sant Boi de Llobregat, a la fotografia. G.M.  
Cops de vent Barcelona (97 km/h), Reus (134 km/h), Viladecans (122 km/h).

CASTELLDEFELS 7-9-2005

## Mànegues i tornados

Els tornados i les mànegues marines no són un fenomen desconegut a la Mediterrània occidental, però entre la tarda del 7 i el matí del 8 de setembre del 2005 se'n van formar fins a una quinzena en poques hores, com el que es pot veure a la fotografia de Manel Conde.

Categoria 2 Tenia un dels tornados



BARCELONA 27-8-2010



## Flaix de calor

El 27 d'agost del 2010 es va aixecar com un típic dia d'estiu, amb 23 graus de temperatura. Entremig, però, una glopada d'aire càlid va fer disparar els termòmetres com mai ho havien fet en 230 anys de registres. J. LOSADA  
Rècord de temperatura a Barcelona 39,3 graus a les tres de la tarda del 27-8-2010

PANTÀ DE SUSQUEDA 21-2-2008



## La gran sequera

Després d'uns quants anys amb precipitacions inferiors a les normals, la tardor i l'hivern de 2007-2008 van ser excepcionalment secs, una situació que va portar les reserves d'aigua als valors més baixos en moltes dècades. J.C. CODOLÀ

17 d'abril El primer dia que va començar a ploure després de mesos de no fer-ho. A finals de maig ja hi tornava a haver prou aigua.

BARCELONA 10-2-2011



## Contaminació i tempesta política

La primera quinzena de febrer de 2011, un anticicló i la inversió tèrmica corresponent van fer pujar la contaminació amb una petita tempesta política sobre si aplicar les mesures aprovades pel govern anterior. ROBERT RAMOS

Velocitat variable Es va començar a aplicar aquesta mesura a les vies properes a Barcelona.